

Mindenszentek ünnepe (november 1.)

Mt 5,1–12a

„Boldogok...”

A mindenszentek ünnepének gyökere a keleti egyházba nyúlik vissza, a 4. században a vértanúk közös ünnepe volt, melyet az egyes egyházak különböző napon tartottak. Nyugaton IV. Bonifác pápa (608–615) május 13-án szentelte fel keresztény templommá a római Panteont, Szűz Mária és az összes vértanú tiszteletére. Ettől kezdve templomszentelési évfordulóként kezdték ünnepelni ezt az emléknapot. Ezt követte III. Gergely (731–741) rendelkezése, aki a Szent Péter-templomban is kápolnát épített minden szent tiszteletére, utána ennek a templomnak az ünnepére emlékeztek. A 9. században IV. Gergely (874–844) ezt az ünnepet november 1-jére tette, többek között azért, mert a kelta pogány időszámítás szerint ez a nap az évkezdet volt, amelyet dőzsöléssel és kicsapongással ünnepeltek még a keresztény korban is. Jámbor Lajos ezt az ünnepet 835-ben egész birodalmára kiterjesztette. Ezért Galliában és Hispániában novemberben három vezeklő napot tartottak. Az ünnep elterjedéséhez nagyban hozzájárultak a clunyi bencések, akik mindenszentek estélyén már a halottak napjára emlékeztek.

Az evangéliumban boldogságmondások szerepelnek, amelyeket jókívánságoknak kell felfognunk. Az ószövetségi apokrif írásokban Ezdrás IV. és Hénok könyvében található sok boldogságmondást. Az Evangéliumban olvasott mondások jézusi eredetében nincs okunk kételkedni, legfeljebb megkérdőjelezhetjük eredeti formájukat, mely a szegényeknek, az éhezők és a szomorkodóknak szánt ígéreteket idézi föl. Lukács és Máté evangéliumában eltérő formában olvassuk ezeket a mondásokat. Máté evangéliumában a szegénység áll a központban, és sokak szerint nem nyolc, hanem inkább csak hét mondásról van szó, az utolsó afféle üdvözlés.

A lélekben szegény teljesen nincstelen ember, aki mindentől és mindenkitől, még saját akaratótól is megfosztva fogadja be az Isten országa transzcendens értékeit. Vagyis a kifejezés a bibliai szegényekre vonatkozik, akik mindennél többre tartották Isten országát és tanítását. Enélkül a Jézus által ígért ország nem okoz igazán boldogságot. Ez a tanítás nem az evangéliumok újdonsága, megtalál-

ható már a prófétai felszólításokban: „Keressétek az Urat, ti szegényei a földnek, akik teljesítitek parancsait. Keressétek az igazságot, keressétek az alázatot, talán menedéket találtok az Úr haragjának napján” (Szof 2,3). Ez az elgondolás a Magnificatban is megtalálható. A szegények és a szelídek bibliai szinonima, azaz rokon értelmű szó. A szelídség ellentéte a kevélység, a Bibliában a hitetlenség az Isten elleni lázadás szinonimája.

A szomorkodók nem a sorscsapásoktól sújtottak, hanem – mivel Máté nem szociális, hanem lelki tanítást ad – azokra vonatkozik, akik Isten tervének nem teljes megvalósítása miatt szomorkodnak. Erre a bánatra és gyötrelemre példa az a szomorúság, amit Jézus átélt a Getszemáni nevű majorban. A szomorúságnak egyetlen feloldása: az Isten országának megvalósulása kapcsán érzett öröm. A passzív emberek után az irgalmasokról, a tisztaszívűekről és a békeszeretőkről szól, azaz az aktív hívekről. Állapotukat csak aktivitással érthették el. A boldogságmondások az újszövetségi Jézus-tanítás csúcса.

Mindenszentek ünnepén az Egyház ünnepeltjeinek programjaként tárjuk a mai szentírási szöveget a megvalósítókkal együtt az Egyház nyilvánossága elé. Ők saját korukban olyan emberi közösséggé építettek az Egyházat, amely ezeket a bibliai értékeket ragyogtatta fel az emberi közösségek előtt. A katolikus felfogás szerint a keresztség által mindnyájan meg vagyunk hívva erre az élet-szentségre. Az Evangélium megértésének mértéke az, ahogyan a boldogságmondásokat megvalósítjuk életünkben. Másrészt az is alapvetően katolikus felfogás, hogy a szentek a megdicsőült Egyházból segítenek bennünket, akik a küzdő Egyház tagjai vagyunk. Ezért a szentekre nem csak felnézünk, hanem segítségüket is kérjük, hogy magunk is erősek legyünk a küzdelemben, melyet az Egyházban Isten országának földi megvalósításáért folytatunk.